

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ประยุกต์ใช้ ในการลดปัญหาด้านยาเสพติดในเยาวชนโดยใช้
หลักพลังบวร

จัดทำโดย นางสาวอนันญา เจียมศรีพงษ์
รหัส 96125

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 96
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2565
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้
ในการลดปัญหาด้านยาเสพติดในเยาวชนโดยใช้หลักพลังบวร

จัดทำโดย นางสาวอนันยา เจียมศรีพงษ์

รหัส 96125

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 96
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2565

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

(หน้าอนุมัติ)

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของสำนักงาน ก.พ.

(นายสุธรรม ส่งศิริ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(นายเชิดศักดิ์ สันติวรฤทธิ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(นางสาวบรรจงจิตต์ อังศุสิงห์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (individual Study) รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 96 วิทยาลัยนักบริหารสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ประจำปี 2565 เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การดำรงตำแหน่งรองอธิบดี โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ข้อเสนอโครงการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสม กับการดำรงตำแหน่งและการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้

การจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการลดปัญหาด้านยาเสพติดในเยาวชนโดยใช้หลักพลังบวร” ซึ่งการกำหนดประเด็นการศึกษา ในเรื่องดังกล่าวนี้ เนื่องจากปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดจำนวนมากในทุกพื้นที่ของประเทศไทย และปรากฏว่าเยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสติดยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่น และถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามแก้ไข ปัญหาอย่างเข้มข้น ทั้งในเรื่องของนโยบายและปราบปราม แต่ยังไม่สามารถลดการแพร่ระบาดของยาเสพติด ให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย ผู้จัดทำการศึกษา จึงเสนอแนวทางการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการลดปัญหาด้านยาเสพติดในเยาวชน โดยเน้นการนำพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ) มามีส่วนร่วมในการดูแลเยาวชนในด้านต่าง ๆ โดยเน้นไปในเรื่องการลดการเสพยาเสพติดในเยาวชน เนื่องจาก เยาวชนเป็นอนาคตของชาติ การพัฒนาเยาวชนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขจึงเป็นเรื่องสำคัญ และผู้มีส่วนในการดูแลเยาวชนได้แก่ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน โดยมีหน่วยงานราชการและวัดเข้าไปช่วยส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้ประเด็นเรื่องการเสพยาเสพติดในเยาวชนลดลง เพื่อความผาสุกของสังคมไทย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อาจารย์ที่ปรึกษาประจำท่านอาจารย์สุธรรม สงศิริ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านให้คำปรึกษา คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำรายงานเป็นอย่างยิ่ง ท่านอาจารย์มีความสนใจและใส่ใจต่อข้าพเจ้าและคณะ เป็นอย่างสูงยิ่ง ท่านมีส่วนสำคัญที่ทำให้รายงานฉบับนี้มีข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์สามารถอ้างอิงได้ นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เชิดศักดิ์ สันติวรฤทธิ และอาจารย์บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์ ที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ช่วยให้การงานราบรื่นเรียบร้อย และขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาบรรยายองค์ความรู้สมัยใหม่ รวมทั้งการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานราชการเป็นอย่างยิ่ง

โอกาสนี้ขอขอบพระคุณนายสิปปบวร แก้วงาม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่กรุณาให้โอกาสข้าพเจ้าเข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 96 ของสำนักงาน ก.พ. ประจำปี 2565 นี้ และขอขอบคุณข้าราชการและบุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร ที่ช่วยให้การจัดทำรายงานฉบับนี้สำเร็จลงได้ สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณคณะผู้จัดหลักสูตรนักบริหารระดับสูง สำนักงาน ก.พ. ทุก ๆ ท่านที่ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการอบรม

นางสาวอนันยา เจียมศรีพงษ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	4
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	5
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	7
2.1 ปัญหาความท้าทายหรือการพัฒนา	7
2.2 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	8
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอ	23
3. แผนพัฒนาตนเอง	25
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	25
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	26
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	27
บรรณานุกรม	28
ภาคผนวก	29
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	36

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างหน่วยงานสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

หน้า

6

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	รายงานผลการประเมินทักษะของนักบริหารระดับสูง	25
ตารางที่ 2	IDP 1 การวิเคราะห์ตนเอง	30
ตารางที่ 3	IDP 2 ความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนา	32
ตารางที่ 4	IDP 3 แผนพัฒนารายบุคคล : ระยะเวลา 2 ปี	33
ตารางที่ 5	IDP 4 แผนพัฒนารายบุคคล : ระยะเวลา 2 เดือน (ระหว่างอบรม นบส.1)	34
ตารางที่ 6	IDP 5 แผนพัฒนาตนเอง : ระยะเวลา 2 เดือน (ระหว่างอบรม นบส.1)	35

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

ผู้ศึกษาขอเสนอเรื่อง “แนวทางการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการลดปัญหาด้านยาเสพติดในเยาวชนโดยใช้หลักพลังบวร” เพราะเยาวชนคืออนาคตของชาติ ถ้าไม่ได้รับการปลูกฝังที่ดีตั้งแต่เยาว์วัย สังคมไทยจะไม่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพที่จะนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญ ให้เท่าเทียมอารยประเทศ

นิยามของสารเสพติด

สารเสพติด แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ออกฤทธิ์กดศูนย์ประสาทและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายผู้เสพ ได้แก่ เหล้า เฮโรอีน และสารที่เป็นอนุพันธ์ของฝิ่น เป็นต้น มีฤทธิ์คล้ายเอ็นโดฟินซึ่งเป็นสารเคมีในสมองที่ระงับความเจ็บปวด
2. ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ได้แก่ บุหรี่ โคเคน ยาบ้า กระท่อม เป็นต้น สารเสพติดประเภทนี้ทำให้ผู้เสพรู้สึกกระปรี้กระเปร่า มีพลังกำลังมากขึ้น ผู้เสพจะมีอาการมึนงง ปากแห้ง นอนไม่หลับ ท้องผูก หากเสพนานขึ้นร่างกายจะทรุดโทรม มีอาการประสาทหลอน จิตใจสับสน
3. ออกฤทธิ์หลอนประสาท ได้แก่ ยาอี ยาเค เป็นต้น ฤทธิ์ของยาประเภทนี้ทำให้มองเห็นแสงสีผิดไปจากความเป็นจริง เคลิบเคลิ้มอารมณ์อ่อนไหว เปลี่ยนแปลงง่าย ความคิดเลื่อนลอยสับสน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้
4. ออกฤทธิ์ทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาท และหลอนประสาท ได้แก่ กัญชา ผู้เสพจะมีอาการภาพหลอน หูแว่ว วิดกกังวล หวาดระแวง ควบคุมตัวเองไม่ได้ ความจำเสื่อม สุดท้ายจะกลายเป็นคนโรคจิต

2.1.1 ปัญหาและความท้าทาย

สถานการณ์ปัจจุบัน มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นจำนวนมากในทุกพื้นที่ของประเทศไทย เป็นภัยร้ายแรงในสังคมไทยมายาวนาน มีรูปแบบการแพร่กระจายที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งปรากฏว่าเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีโอกาสติดยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากความอยากรู้อยากลอง นอกจากนี้ เยาวชนไทยจำนวนมากจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความเปราะบาง อยู่ในภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม มีปัญหาพฤติกรรม ปัญหาครอบครัว ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิด การเสพยาเสพติด อีกทั้งสถานการณ์มูลค่ายาเสพติดที่ราคาลดลง ส่งผลให้เยาวชนสามารถหาซื้อยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ได้ง่าย เยาวชนที่ติดยาเสพติดจะมีปัญหาทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต ปัญหาครอบครัว ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม กระทบต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศโดยรวม

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2563 – 2565 ให้หน่วยงานต่าง ๆ มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องแผนยุทธศาสตร์ มีการดำเนินงานภายใต้กลไกการกระจายอำนาจของศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ศอ.ปส.) มีนโยบายการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วนของสังคม แม้รัฐบาลจะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเข้มข้น ทั้งในเรื่องของนโยบายตลอดจนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ แต่ยังไม่สามารถลดการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย ดังนั้นสิ่งสำคัญคือ การจัดการดูแลเพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนคนรุ่นใหม่ในชุมชนมีความเสี่ยงในการติดยาเสพติด ด้วยกระบวนการจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยหลักพลังบวร

ปัญหาจากการเสพยาเสพติด (Before)

1. ทางร่างกาย ผู้เสพยาจะมีรูปร่างซูบผอม ไม่มีแรง อ่อนเพลีย สมองเสื่อม ความคิดความจำสับสน เป็นโรคติดเชื้ออื่น ๆ ได้ง่าย มีอาการประสาทหลอน ทำให้ทำร้ายตนเองและผู้อื่น
2. ทางจิตใจ ผู้เสพยาจะมีสภาวะทางจิตใจไม่ปกติอารมณ์แปรปรวนง่าย ฉุนเฉียว ซึมเศร้า วิดกกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ไม่สนใจการเรียน การงาน มีผลให้ต้องออกจากโรงเรียนและไม่มีงานทำ
3. ทางครอบครัว ผู้เสพนอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้ว ยังทำให้กลายเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว เกิดความแตกแยกภายในครอบครัว และกลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด
4. ทางสังคม สังคมใดมีผู้เสพมากก็จะทำให้สังคมไม่ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เป็นแหล่งมั่วสุม กระทำสิ่งผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ปัญหาตั้งครกในวัยเรียน
5. ทางเศรษฐกิจ ผู้เสพต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากในการซื้อสารเสพติด เช่น เฮโรอีน มีราคา 500 - 1,000 บาทต่อวัน ยาบ้า เม็ดละประมาณ 70 - 100 บาท ยาอี ประมาณเม็ดละ 600 บาท หากเฉลี่ยมีผู้ใช้ จ่ายเงินซื้อสารเสพติด คนละ 25 บาท ต่อวัน ใน 1 วัน คำนวณว่าต้องสูญเสียเงิน 160 ล้านบาท ต่อวัน หรือ 60,000 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้รัฐต้องเสียเงินเป็นค่าบำบัดรักษาและปราบปรามผู้กระทำความผิด ปีละหลายพันล้านบาท

2.1.2 ความจำเป็นในการจัดทำข้อเสนอ

เยาวชน คือ อนาคตของชาติ จึงจำเป็นต้องพัฒนาเยาวชนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เยาวชนมีพัฒนาการทั้งทางสมอง การใช้ภาษา ทักษะทางสังคม ทางอารมณ์ ซึ่งปัจจุบัน สังคมไทยประสบปัญหาการเลี้ยงดูเยาวชนตั้งแต่ระดับครอบครัว และโรงเรียน เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคทุนนิยมและเทคโนโลยี สภาพสังคมและวิถีชีวิตก็เปลี่ยนไปจากเดิม พฤติกรรมของเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมสู่ภาวะเสื่อมถอยจากหลายสาเหตุ เป็นปัจจัยให้เยาวชนไทยตกอยู่ในสถานการณ์น่าวิตก

ปัญหายัยรุ่นกับยาเสพติดเป็นเรื่องใหญ่มากในขณะนี้ สาเหตุใหญ่ของการเริ่มเข้าไปใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นยังเป็นเรื่องของความ “อยากลอง” ความเป็นวัยรุ่น ทำให้อยากลองในสิ่งแปลกใหม่ ร่วมกับอีกปัญหาหนึ่งคือการ “ตามเพื่อน” ความจริงแล้วเป็นเรื่องปกติของวัยรุ่น ไม่ว่าจะในยุคใดสมัยใด ที่จะเชื่อฟังเพื่อน อยากจะลอง อยากจะเป็นอย่างคนนั้นคนนี้ หรืออยากจะทำอย่างที่คุณทำ จนกระทั่งกลายเป็นแพชชั่น ปัจจุบันมีเด็กบางคนหันเข้าไปหายาเสพติด เพียงเพราะรู้สึกว่ามีใคร ๆ เขาก็ทำกันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นจะแปลกอะไร ถ้าถามว่ารู้เรื่องโทษของยาเสพติดไหม เด็ก ๆ ก็รู้แต่เพียงเพราะอยากที่จะตามเพื่อนๆ ไป ทำให้ตัดสินใจผิดพลาด กลายเป็นเหยื่อของสารเสพติด นอกจากนี้สภาพแวดล้อม ก็มีผลเอื้อให้มีปัญหายาเสพติดเพิ่มขึ้น เดิมทียาเสพติดเป็นสิ่งที่มีในสถานที่หรือแหล่งที่มีลักษณะจำเพาะในการระบาดของยาเสพติดเท่านั้น แต่ปัจจุบันยาเสพติดได้แพร่ระบาดมาถึงในโรงเรียนแล้ว เด็ก ๆ สามารถหายาเสพติดได้ในโรงเรียน และแม้แต่รอบรั้วโรงเรียนเองก็กลายเป็นที่ไม่ปลอดภัย

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการ แนวคิดและกรอบแนวทางในการจัดทำข้อเสนอ

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อลดปัญหาด้านยาเสพติดในเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยด้วยหลักการพลังบวก ร่วมกับกระบวนการการออกแบบแนวคิด (Design Thinking Process: DTP) และแนวคิด LIST มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและลดปัญหา

1. หลักการพลังบวร

หลักการเรื่องพลังบวร มีที่มาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมราชชนก ได้พระราชทานแนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนโดยอาศัย 3 สถาบันหลักของสังคมไทย ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ มาบูรณาการงานร่วมกัน เพื่อช่วยกันดูแลเยาวชนและชุมชน ดังนี้

“บ” แทนความหมายด้วยคำว่า “บ้าน” ซึ่งบ้านคือที่พักอาศัยหรือครอบครัวก็ได้ บ้านให้ความรัก ความอบอุ่นผูกพัน แม้บ้านจะเป็นสถาบันเล็กที่สุดในโครงสร้างของสังคม แต่เป็นจุดเริ่มต้นของสังคมใหญ่ เป็นฟันเฟืองชิ้นเล็กที่มีความหมายสำคัญมาก ทั้งนี้ บ้านในที่นี้หมายความรวมถึงหมู่บ้านหรือชุมชนต่าง ๆ ด้วย ผู้นำที่เป็นตัวแทนของพลังบวรที่มาจากบ้าน เช่น ผู้นำตามธรรมชาติ ผู้สูงอายุ สตรี เด็ก เยาวชน ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

“ว” แทนความหมายด้วยคำว่า “วัด” วัดเปรียบเสมือนศูนย์กลางทางจิตใจของคนไทยมาตั้งแต่อดีต เป็นสถาบันยึดเหนี่ยวจิตใจ อบรมสั่งสอนคนในชุมชนรอบ ๆ วัด ให้ประพฤติถูกทำนองคลองธรรม วัดนอกจะเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของพระสงฆ์แล้ว สำหรับชาวบ้านยังคงเป็นสถานที่ให้คนในชุมชนพบปะกัน ใครเดือดร้อนก็มาปรึกษากัน ผู้นำที่เป็นตัวแทนพลังบวรที่มาจากจังหวัด หรือศาสนสถาน ประกอบด้วย ผู้นำทางศาสนาของแต่ละศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู ซิกข์

“ร” แทนความหมายด้วยคำว่า “โรงเรียน/ราชการ” โรงเรียนคือสถานที่ที่ให้ความรู้อย่างมีแบบแผนสำหรับเยาวชนซึ่งจะโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ภาระของโรงเรียนอาจดูหนักอยู่บ้างในปัจจุบัน เนื่องจาก โรงเรียนต้องดูแลเหล่านักศิษย์เหมือนลูกหลานของตน และ “ร” ยังหมายรวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในพื้นที่ด้วย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้กำกับสถานีตำรวจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

2. Design Thinking Process เป็นวิธีการออกแบบที่ทำให้เกิดแนวทางพื้นฐานสำหรับการ

แก้ปัญหาต่าง ๆ มีประโยชน์อย่างมากในการจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนด้วยการทำความเข้าใจความต้องการของมนุษย์ การกำหนดกรอบของปัญหาโดยเน้นมนุษย์เป็นจุดศูนย์กลางการระดมสมองเพื่อหาแนวคิดที่หลากหลายและสร้างต้นแบบไปจนถึงการทดสอบวิธีการนั้น เป็นการคิดเชิงออกแบบ 6 ขั้นตอน ดังนี้

- Empathize คือการทำความเข้าใจกับปัญหาร่วมกันโดยการตั้งคำถามว่าทำไมเรื่องนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อได้คำตอบแล้วก็ถามอีกว่าทำไมเป็นครั้งที่ 2 ให้ถามไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ประเด็นปัญหาและทราบว่าทำไมปัญหาจึงเกิดขึ้น ในการทำความเข้าใจปัญหาจะใช้การสังเกต การมีส่วนร่วม และการเอาใจใส่ผู้คนรอบตัว เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์และแรงจูงใจของพวกเขา เป็นกระบวนการออกแบบที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

- Define เป็นการนิยามว่าปัญหานี้เกิดจากอะไร มีผลเสียและผลกระทบอย่างไร โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่หาได้จากขั้น Empathize มารวมกันเพื่อวิเคราะห์ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้ จากนั้น จึงเลือกเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาออกมา และนำมาอธิบายปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่

- Ideate เป็นการระดมสมอง หาแนวทางแก้ไขปัญหา เน้นการใช้แนวทางพลังบวร เพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันหาแนวทางการแก้ปัญหาเยาวชนไทย อาจใช้การระดมสมองเพื่อกระตุ้นให้มีการคิดอย่างอิสระและขยายขอบเขตแนวทางการแก้ไขปัญหา

- Prototype เป็นการจำลองสถานการณ์ของปัญหา เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาหลากหลายวิธี สํารวจว่าแนวทางไหนสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ถ้าแนวทางไหน ไม่สามารถแก้ได้ ก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยน และต้องเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว

- Test เป็นการสร้างแบบจำลองแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปปฏิบัติจริง โดยเน้นแนวทางการแก้ไขที่รวดเร็วและเน้นการแก้ไขปัญหาย่างเรียบง่าย

- Modify การปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อให้มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

3. การนำหลักการ LIST มาแก้ไขปัญหา

- Learning การเรียนรู้ ในการวิจัยและการพัฒนาสังคมนั้น จุดมุ่งหมายสำคัญคือ การสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กร และสังคม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจและมีแนวปฏิบัติในการที่จะพัฒนาตนเองและสังคมให้มีความก้าวหน้าเกิดการเปลี่ยนแปลง และนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ดังนั้น การเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงจากอดีต สู่ปัจจุบันและอนาคต จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา การค้นหาข้อเท็จจริง หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (วิจัย) เพื่อนำไปสู่กระบวนการและวิธีการที่เหมาะสมกับการวิจัย การพัฒนาสังคม และการสร้างความสุขอย่างสร้างสรรค์

- Innovation นวัตกรรม หลังจากที่ถูกฝ่ายได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผักผ่อน วิเคราะห์และพัฒนาตนเองดังกล่าว สิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ต่อยอด จะออกผล เป็นผลงานสร้างสรรค์หรือ “นวัตกรรม” ของบุคคลและสังคม ผลงานและนวัตกรรมดังกล่าวจะกลายเป็นสิ่งสำคัญที่สร้างกระบวนการใหม่ แนวคิดใหม่ที่มีประสิทธิผลและมีพลังการเปลี่ยนแปลงมากกว่า หรือกลายเป็นสินค้าและบริการได้ แต่เหนืออื่นใด คือการได้ใช้ความคิด และจินตนาการที่เป็นกระบวนการทางปัญญา ดังนั้นการมีผลงานและนวัตกรรมเกิดขึ้นจึงเป็นเสมือนว่าทุกฝ่ายได้ใช้ความรู้ ความคิด จินตนาการที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการปฏิบัติได้จริงในชีวิต

- Sustainable Action การปฏิบัติการเพื่อความยั่งยืน ปัจจุบันโลกมีปัญหาความไม่ยั่งยืนทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้คน การตระหนักต่อความรับผิดชอบ และการมีกระบวนการที่นำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และความเป็นธรรมในสังคม จะทำให้สังคมและระบบนิเวศเกิดดุลยภาพ ดังนั้นการสร้างสรรค์นวัตกรรมและพลังการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่คำนึงถึงคนรุ่นต่อไป และอนาคตของโลกที่มีความสมดุล ในระบบนิเวศ การมีเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้สังคมมีการพัฒนาที่สมดุลเกื้อกูลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพของสังคม

- Transformation การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ที่ผ่านมาผู้อยู่ในสังคม ส่วนมากมักจะเป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลงจากความคิดและการสร้างสรรค์ของบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ เพื่อน เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงมนุษย์ทุกคนสามารถที่สร้างพลังและการเปลี่ยนแปลงให้เกิดในตัวเองได้และสามารถที่จะสร้างพลังนั้นให้เกิดขึ้นกับผู้อื่นได้ด้วย การเป็นผู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมร่วมกันย่อมจะเป็นสิ่งที่ทรงพลังมากกว่า ดังนั้น การทำให้บุคคลและสังคมมีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จะนำไปสู่การเป็นสังคมที่มีคุณภาพ เป็นสังคมที่ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน สามารถสร้างความเสมอภาค ยุติธรรม และสร้างการแบ่งปันให้เกิดขึ้นได้ การคำนึงถึงผลประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียวมิใช่การสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนและความสุขของผู้คนในสังคม การเปลี่ยนแปลงที่แท้เกิดจากการมีความรัก ความเมตตา และปัญญาสาธารณะ (Universal Intelligence) ที่ทำให้ทุกฝ่ายมีอนาคตที่ดีร่วมกัน ประโยชน์ของการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพหุบูรณาการ

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอ

1. บทบาทพระสงฆ์ไทยในการทำงานพัฒนาสังคม

คณะสงฆ์มีบทบาทสำคัญในสังคมไทยและมีส่วนในการขับเคลื่อนพลังบวรไปสู่การลดปัญหา ยาเสพติดในเยาวชนได้อย่างมีนัยสำคัญ เพราะพระสงฆ์ไทยมีส่วนร่วมในสังคมไทยอย่างชัดเจน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย จึงทำให้พระสงฆ์จำนวนมากได้ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือสังคม 2 บทบาท ดังนี้

- บทบาทตามอุดมการณ์

เนื่องจากวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตมามีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนมีความผูกพันเหมือนญาติสนิทที่ให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟัง โดยภาระหน้าที่ของพระสงฆ์มีหน้าที่สอนธรรมะ ซึ่งธรรมะนั้นเป็นความรู้เกี่ยวกับความดี ผู้สอนต้องปฏิบัติดี คนเรียนถึงมั่นใจในสิ่งที่ตนเรียน พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่สอนให้ได้ผลต้องปฏิบัติเหมือนที่สอน พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่สอนธรรมะควรมีลักษณะดังนี้

- ปฏิบัติดี คือ เป็นผู้สำรวมกาย วาจา ใจ ตั้งมั่นในพระธรรมวินัยและหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าบัญญัติ ทำให้ผู้มีกิริยาวาจางดงาม สงบ ผ่องใส สุขุมเยือกเย็น

- ปฏิบัติตรง คือ ปฏิบัติตรงตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า พิจารณาธรรมทั้งหลายด้วยเหตุและผล ปราศจากอคติ 4 คือ ความลำเอียงเพราะรัก ความหลง ความโกรธ ความกลัว ปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่ปฏิบัติให้ผิดหรือเสี่ยงจากพระธรรมวินัยด้วยกิเลสตัณหา

- ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรม คือ ปฏิบัติเพื่อรู้แจ้ง เพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ ปฏิบัติศีลสมาธิ ปัญญาด้วยความเพียร ด้วยขันติ

- ปฏิบัติสมควร คือ ปฏิบัติตามทางสายกลางไม่ปล่อยไปตามอารมณ์หรือกิเลส ไม่ปฏิบัติสุดโต่งในการทรมานตนเอง คือ มีสิทธิที่ถูกต้อง ทั้งปฏิบัติตนด้วยความเพียร 3 อย่าง คือ เพียรระวังบาปไม่ให้เกิดขึ้น เพียรระวังบาปที่เกิดขึ้นในสันดาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมลง

- บทบาทตามความคาดหวัง

บทบาท ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมมี 2 แนวทาง คือ (1) บทบาทหลัก หรือ บทบาทโดยตรงของสงฆ์ คือ การเป็นผู้นำชุมชนในด้านจิตใจ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชน เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่ง เป็นรากฐานความเจริญและความสุขของสังคมอย่างแท้จริง (2) บทบาทรองในบางกรณีอาจมีบทบาทอื่นที่พระสงฆ์อาจจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้รับแรงศรัทธาจากชาวบ้าน อาจแนะนำประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นลู่ทางในการพัฒนาด้านวัตถุที่เหมาะสม หรือเป็นผู้ประสานรวมตัวชาวบ้านในการพัฒนา และอาจใช้วัดเป็นสถานที่รวมกลุ่ม และอีกบทบาทของพระสงฆ์คือ ธรรมทาน การให้ธรรมะ การให้ธรรมะนั้นมีความหมายกว้างมาก และคำว่าธรรมะในภาษาบาลีก็เป็นคำความหมายกว้างที่สุด แต่ถ้าแยกประเภทใหญ่ๆ มี 2 อย่าง คือ ความจริงกับความดีงามเป็นเรื่องของปัญญาอย่างหนึ่ง คุณธรรมอย่างหนึ่ง การให้ธรรมะเป็นทาน หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจ และหลักแห่งความดีหรือหลักที่จะให้เข้าถึงมนุษย์เข้าถึงสิ่งจะธรรม และได้ประสบสิ่งที่ดีงาม คือให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ตั้งแต่ความรู้ลึกซึ้งขั้นสูงสุด เข้าใจชีวิตว่าอะไรคือสภาวะที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลาย จนถึงความเข้าใจทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับจริยธรรมในการดำรงชีวิต

บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน พระสงฆ์มีฐานะเป็นศูนย์รวมความศรัทธาอันนับถือของประชาชนมีส่วนร่วมในการชักนำประชาชนมาร่วมกันพัฒนา สร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

พระสงฆ์ต้องปรับเปลี่ยนประสบการณ์ และอุดมการณ์ที่ตอบสนองปัญหาความต้องการของชุมชน ภาระงานของกรุ่มต่าง ๆ โดยใช้หลักพลังบวรร่วมกับข้าราชการ องค์กรพัฒนาเอกชนและผู้นำชุมชนรวมทั้งประชาชน

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนคือ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น โดยเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง และเกี่ยวข้องกับทุก ๆ ฝ่ายโดยใช้หลักพลังบวร การพัฒนาจึงต้องดำเนินการให้ทั่วถึงครอบคลุมประชาชนทุก ๆ กลุ่ม และจะต้องร่วมมือกันทำงาน พระสงฆ์จึงควรจะต้องถือเป็นบทบาทหน้าที่ที่ควรจะต้องเข้าไปดำเนินการ โดยเน้นการพัฒนาบุคคล เพื่อสร้างความพร้อมของประชาชน ที่จะเข้าร่วมดำเนินงานเพื่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยจะต้องพัฒนาประชาชนให้พร้อมทั้งทางด้านคุณภาพและคุณธรรม ทั้งทางด้านรูปธรรมหรือด้านวัตถุ ทั้งนี้การพัฒนาชุมชนควรจะต้องเกิดขึ้นจากความศรัทธาเริ่มของประชาชนในชุมชน โดยอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ และสติปัญญาของประชาชนในการคิดค้น และริเริ่มโครงการพัฒนาต่าง ๆ อันจะนำผลสำเร็จมาสู่ชุมชนได้มากกว่าการพึ่งพิงบุคคลจากภายนอกชุมชนที่ไม่รู้ซึ่งถึงปัญหา และความต้องการของประชาชนในชุมชน

ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์จึงมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนโดยตรง ชุมชนที่มีความสุข สงบ มีความเจริญ คนในชุมชนต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี ทุกคนทำหน้าที่ของตนเองอย่างไม่บกพร่อง พระสงฆ์จึงจำเป็นต้องเข้าไปช่วยเหลือดูแลเยาวชนของชุมชน ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ เป็นลูกหลานที่ดี เป็นนักเรียนที่ดี ไม่ข้องแวะกับยาเสพติด ในส่วนนี้พระสงฆ์สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายอย่าง เพื่อช่วยลดปัญหาเสพติดทั้งในกลุ่มเยาวชนและประชาชนทุกช่วงวัย เพราะพระสงฆ์มีบทบาทด้านพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์ รวมทั้งเป็นผู้นำการพัฒนาชุมชน

2. บทบาทครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูบุตรหลานเป็นสถาบันที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนเป็นคนดี คนเก่งของสังคม รวมทั้งมีส่วนสร้างเยาวชนที่มีปัญหา จากการเลี้ยงดูที่ไม่ดี ประสิทธิภาพ ไม่ได้เรียนรู้การเลี้ยงดูให้เติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีลักษณะพึงประสงค์ของสังคม ก่อให้เกิดปัญหาเยาวชนเสพยาเสพติด ดังนั้นครอบครัวจึงควรศึกษาแนวทางการเลี้ยงดูวัยรุ่นในปัจจุบันนี้ ดังนี้

1.) ปัจจุบันครอบครัวส่วนใหญ่ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นทั้งในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสภาพร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ซึ่งวัยรุ่นมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงของจิตใจ ทำให้วัยรุ่นต้องการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองในด้านต่าง ๆ ต้องการเป็นอิสระ ติดเพื่อนมากขึ้น ไม่รู้จักความพอดี ไม่รู้จักการประนีประนอม ครอบครัวจึงควรต้องเรียนรู้ เข้าใจ ความต้องการของวัยรุ่น ต้องใช้ความเมตตา กรุณาในการเลี้ยงดูเด็ก ไม่ใช่ใช้อารมณ์กับเด็กซึ่งจะส่งผลให้กลายเป็นเด็กมีปัญหาในอนาคต

2.) ครอบครัวขาดการเตรียมตัวล่วงหน้า ในการพัฒนาทักษะที่พ่อแม่จำเป็นต้องมีเมื่อลูกเข้าสู่วัยรุ่น การเลี้ยงดูวัยรุ่นแบบพ่อแม่คอยให้ความช่วยเหลือมากเกินไป ทำให้วัยรุ่นไม่ช่วยตัวเอง หรืออาจรำคาญพ่อแม่หรือถ้าเลี้ยงแบบเข้มงวด ก็เท่ากับกันวัยรุ่นให้ห่างออกไป ครอบครัวจึงต้องพัฒนารูปแบบเทคนิคในการฝึกสอนให้เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมพฤติกรรมที่จำเป็น เช่นการทำกิจกรรมกลุ่ม กีฬา งานอดิเรก เป็นต้น

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว

1. สร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครองควรมีข้อตกลงเรื่อง อำนาจการตัดสินใจเรื่องในครอบครัวโดยไม่ใช้ความรุนแรง

2. มีพฤติกรรมที่แสดงความรัก ความเอื้ออาทร และช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่าง พ่อ แม่ ลูกและคนอื่น ๆ ในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ
3. มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินชีวิต ตลอดจนกติกาต่าง ๆ ภายในครอบครัว โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม
4. สมาชิกในครอบครัวมีความยืดหยุ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัวอย่างปกติ
5. สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของครอบครัว ตามสถานภาพที่ควรจะเป็น รวมทั้งการแก้ไขเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดด้วย
6. พ่อแม่ ผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูลูกๆ ไปในแนวทางที่ถูกต้องโดยให้การเอาใจใส่ ดูแลลูกๆ อย่างใกล้ชิด
7. พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการแก้ไขปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง
8. พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องไม่ใช้ความรุนแรงกับลูกๆ การลงโทษเมื่อลูกกระทำความผิด ต้องทำอย่างมีเหตุผล
9. ยอมรับในข้อบกพร่องและข้อผิดพลาด ให้โอกาสแก้ตัวใหม่ ภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม
10. หลีกเลี่ยงการบังคับตรง ๆ โดยเสนอแนะ ทางออกแบบประนีประนอมโดยวัยรุ่นมีส่วนร่วม
11. เพิ่มคุณภาพการสื่อสาร 2 ทางในครอบครัว และเรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจในความคิด ค่านิยม ความชอบ และอิทธิพลของกระแสสังคมวัยรุ่น เพื่อจะส่งเสริมทำให้การสื่อสารกับวัยรุ่นง่ายขึ้น

3. บทบาทโรงเรียน/ราชการ

เนื่องจากในปัจจุบัน ระบบการเรียนการสอนรวมทั้งหลักสูตรของโรงเรียนในประเทศไทย ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายการเรียน ไม่สนใจการเรียน จนส่งผลให้เด็กไทยมีผลการเรียนและความรู้ความสามารถต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน และส่งผลกระทบต่อการเป็นอนาคตที่มีคุณภาพของประเทศ ซึ่งโรงเรียนควรมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนนักเรียนในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอนด้านวิชาความรู้ เพื่อลดผลกระทบในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด ดังนั้นโรงเรียนควรมีแนวทางในการอบรมสั่งสอนนักเรียนดังนี้

1. ปัญหาเรื่องของการต่อต้านผู้ใหญ่ ไม่ค่อยเชื่อฟังในสิ่งที่ผู้ปกครองบอก ส่วนใหญ่จะเชื่อเพื่อน และไปตามเพื่อน อารมณ์ความรุนแรงของวัยรุ่นทำให้เกิดผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย จึงต้องพึงโรงเรียนเป็นผู้อบรมสั่งสอนแทนผู้ปกครอง เพราะหากคบเพื่อนไม่ดี อาจพาไปเสพยาได้
2. ปัญหาทางด้านการเรียน การใช้สมอง สติ ปัญญา ในการเรียนจะลดน้อยลง เนื่องจากเด็กวัยรุ่นบางคนเที่ยวกลางคืน และไม่มีเวลาสำหรับพักผ่อน ทำให้จิตใจเหม่อลอย ไม่มีสติในการเรียน ทำให้มีผลกระทบต่ออนาคตของวัยรุ่น นอกจากครอบครัวจะช่วยสอดส่องดูแลบุตรหลานของตนเองแล้ว โรงเรียนก็ควรรับทราบและอบรมสั่งสอนด้วย เพื่อลดประเด็นปัญหาเรื่องยาเสพติดลง
3. การมีรักในวัยเรียนของวัยรุ่น วัยรุ่นบางคนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การทำแท้ง การติดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ ครูอาจารย์จึงมีส่วนสำคัญที่จะสั่งสอนให้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ และชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
4. ปัญหาการติดยาเสพติด การเริ่มเข้าไปใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นยังเป็นเรื่องของความ “อยากลอง” ความเป็นวัยรุ่นของเขาทำให้เขาอยากลองในสิ่งแปลกใหม่ ร่วมกับอีกปัญหาหนึ่งคือการ “ตามเพื่อน” ปัจจุบันมีเด็กบางคนหันเข้าไปหายาเสพติด เพียงเพราะรู้สึกว่ามีใคร ๆ เขาก็ทำกัน เป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นจะแปลก

อะไร ทำให้ตัดสินใจผิดพลาด กลายเป็นเหยื่อของสารเสพติด และเป็นปัญหาของสังคมที่ยังแก้ไขไม่หาย ซึ่งโรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนมักชักชวนเพื่อนฝูงมาเสพยาเสพติด โรงเรียนจึงต้องมีการตรวจตราสอดส่องให้โรงเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างสิ้นเชิง

นอกจากนี้โรงเรียนควรมีหลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ โดยมีหลักการดังนี้

1. พัฒนาผู้เรียนให้มี growth mindset โดยให้ผู้เรียนตอบคำถามตนเองว่าต้องการบรรลุเป้าหมายอะไร หรืออยากทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจาก growth mindset เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ ซึ่งหากเยาวชนมีเป้าหมายในชีวิตแล้ว เขารู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ควรทำ อะไรคือสิ่งที่ไม่ควรทำ
2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิด concept เชิงบูรณาการและนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียนจะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายการเรียน รวมทั้งรู้ว่าการเรียนด้านไหน
3. กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลักษณะเปิด (open Space) คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้ความสามารถหรือศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ไม่ปิดกั้นจินตนาการสร้างสรรค์ของผู้เรียน
4. กระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสร้างแนวคิด (idea) ในการนำสิ่งที่เรียนรู้มาออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรมตามความสนใจ
5. ผู้สอนมีบทบาทในการโค้ชผู้เรียนให้ใช้ศักยภาพในการเรียนรู้มากที่สุด ชี้แนะ ให้ข้อเสนอแนะ และให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ (creative feedback) ให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแทนการออกคำสั่งหรือกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยผู้เรียนไม่ต้องคิดอะไร โดยจะต้องเน้นหนักในเรื่องผลเสียจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นอกจากโรงเรียนจะเป็นหน่วยงานหลักที่ขับเคลื่อนพลังบวรแล้ว หน่วยงานราชการยังมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญที่จะร่วมกันบูรณาการ ดูแลเยาวชนเรื่องยาเสพติด เพราะหน่วยงานรัฐจะมีทั้งกำลังคน งบประมาณ แผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบมากกว่าหน่วยอื่น ซึ่งในบางพื้นที่จะใช้หน่วยราชการที่มีอยู่ในชุมชนทุกหน่วยมาร่วมมือกัน บางแห่งก็จะเลือกเฉพาะหน่วยที่มีศักยภาพ มีความเต็มใจที่จะร่วมมือช่วยกันดูแลเยาวชน อาทิเช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ จังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน วัฒนธรรมจังหวัด ฯลฯ

การนำแนวคิดพลังบวรไปสู่การปฏิบัติ

1. การสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” มีส่วนส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงที่ยั่งยืน แนวคิด “บวร” เปรียบเสมือนสายใยยึดโยงให้สังคมไทยมีความเข้มแข็งตั้งแต่ในอดีต ดังนั้น การให้ความสำคัญด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันหลักในชุมชนอย่างจริงจัง จะสามารถฟื้นฟูคุณธรรมและจริยธรรมที่ดิ่งงามของสังคมไทยกลับคืนมา และจะช่วยให้สังคมไทยกลับมาเข้มแข็ง มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม เกิดภูมิคุ้มกันปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด เป็นต้น อันจะเป็นการส่งเสริมช่วยให้เกิดความสามัคคีตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน

2. การยึดหลักการทรงงาน ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ขับเคลื่อน “พลังบวร” โดยคนในชุมชนหรือในสังคมนั้นจะต้องร่วมกันทำความเข้าใจหลักสำคัญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” “ภูมิ-สังคม” ขณะเดียวกันต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนที่ปัญหาต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปและนำเข้ามาสู่ชุมชน โดยนำ

ต้นทุนทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายของความเป็นชุมชนหรือสังคม
คุณธรรม

3. การชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” โดยที่การขับเคลื่อนแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของบวรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม จึงต้องมี “ศูนย์เรียนรู้” การใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่ายเพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารเผยแพร่ทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย

4. การขับเคลื่อน “ตำบล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ภายใต้แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ (ความมั่นคง) เมื่อพิจารณาแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคงที่กำหนดให้มีแผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงโดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการนโยบายและการดำเนินการในภาพรวมของทุกหน่วยงานในทุกพื้นที่และทุกมิติของการดำเนินงาน ดังนั้น แนวคิด “บวร” สามารถสนับสนุนความสำเร็จของแผนย่อยโดยให้กำหนดโครงการไปถึงระดับของแผนตำบล เพื่อให้เกิด “ตำบล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และให้ “บวร” เป็นส่วนหนึ่งของแผนชุมชน เพื่อให้คนและชุมชนมีภูมิคุ้มกันและมีศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การขับเคลื่อน “พลังบวร” เพื่อความมั่นคง

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาล หน่วยงานระดับกระทรวง กรม องค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของความมั่นคงมนุษย์ (Human Security) และ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ที่ยึดโยงกับความสามัคคีและความสุขของคนในชุมชน โดยสร้างภูมิคุ้มกันและความเป็นหนึ่งเดียวของคนและชุมชนในระดับพื้นที่ให้มีอยู่มีกินมีความมั่นคงปลอดภัย อาศัยพลังบวรเป็นหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ทั่วไปและพื้นที่เฉพาะ (พื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง พื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง พื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาทางความมั่นคง)

1.2 การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และความเข้าใจ “ทุนทางสังคม” (Social Capital) ผ่านแนวคิด “บวร” ควบคู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหรือประชาคมหมู่บ้าน การสร้างองค์ความรู้ความร่วมมือระหว่าง บ้าน-วัด-โรงเรียน และ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ครู และคนในชุมชน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถเพียงพอที่จะดำเนินงานในเรื่องนี้ อาทิ การจัดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรม การเรียนรู้ เพื่อสร้างการรับรู้และให้ความรู้รวมทั้งขยายเครือข่ายชุมชนต้นแบบให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำชุมชน ภาคประชาสังคม ประชาชน หรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งที่สามารถพัฒนาและพึ่งพาตนเอง รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

1.3 การปรับกรอบความคิด (Mindset) และแนวทางการทำงานให้มีการประสานการปฏิบัติที่สะท้อนถึงการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ยึดโยงการทำงานกับชุมชนมากขึ้น (Community - based participatory) หรือ การดำเนินงาน “แนวทางประชารัฐ” โดยนำแนวคิด “บวร” ไปบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาชุมชน แผนพัฒนาอำเภอ ประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เพื่อให้ทุกภาคส่วนเห็นถึงความสำคัญเรื่องนี้ การจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของโครงการ (Project Priority) และการปฏิบัติที่มีความต่อเนื่องทั้งแผนงาน แผนเงิน แผนคน โดยรับฟังข้อมูลจากประชาคมหมู่บ้านหรือภาคีเครือข่ายในระดับชุมชนหมู่บ้านเพื่อกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการดำเนินงาน

1.4 การสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Social Responsibility) โดยกำหนดนโยบายและให้มีตัวแบบที่ดีที่แสดงถึงการให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อชุมชนหมู่บ้านภายใต้การบริหารจัดการโดยชุมชนบนพื้นฐานความร่วมมือของทุกคนทุกฝ่ายซึ่งหากสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมืองที่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคมโดยรวม (Civic Responsibility)

แนวทางการลดปัจจัยเสี่ยงทางพระพุทธศาสนา

ตามแนวทางพระพุทธศาสนา การที่เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ตนเองและสังคมประสบความเดือดร้อน อาทิเช่น ปัญหายาเสพติด การเสพติดอบายมุขประเภทต่าง ๆ การเสพติดเทคโนโลยี การเสพติดวัตถุสิ่งของภายนอก เป็นต้น ดังนั้น คำว่าปัจจัยเสี่ยง ตามนัยทางพระพุทธศาสนาจึงให้ความสำคัญปัจจัยด้านในมากกว่า คือปัจจัยด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดกับบุคคลนั้น ๆ หากจัดการกับปัจจัยด้านในได้อย่างเบ็ดเสร็จแล้วปัจจัยภายนอกย่อมมีอาจส่งผลใด ๆ ได้อีก กระบวนการแก้ไขปัญหา หรือจัดการกับความเสพติดด้านในคืออารมณ์และความรู้สึกจึงเป็นไปตามกรอบอริยสัจสี่ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงตัวปัญหา สภาพที่ปรากฏที่มีผลกระทบทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ต้องให้เยาวชนตระหนักว่าเมื่อติดสุรา-บุหรี่แล้วจะเกิดปัญหาใดตามมาบ้าง แล้วจึงค่อยพิจารณาถึงที่มาของปัญหาหรือสาเหตุของปัญหา เพราะปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้เกิดหลงเข้าไปเสพหรือสูบอบายมุขมีลักษณะที่แตกต่างกันไป เช่น เสพสุบเพราะต้องการตามอย่างเพื่อนฝูง อยากลองสูบ เข้าสังคม สาเหตุจากการทำงาน ตามอย่างสมาชิกในครอบครัว ตามอย่างผู้ใหญ่เกิดความเครียดวิตกกังวล หรือแม้กระทั่งอาจหลงเสพสุบเพียงเพราะความโก้เก๋ ซึ่งเข้าลักษณะของการติดยึดเพียงเพราะเข้าใจ หรือเชื่อว่าเป็นสิ่งดีในขณะนั้น ๆ เกิดความรู้สึกพอใจ รู้สึกเป็นสุขกับมัน (เวทนา) จึงพาตนเองเข้าไปตอบสนองเพราะความอยาก (ตัณหา) แล้วกลายเป็นติดยึด (อุปาทาน) ในที่สุด

กระบวนการจัดการกับปัจจัยเสี่ยงขั้นสำคัญขั้นหนึ่งคือขั้น “เป้าหมาย” ซึ่งถือว่าเป็นมูลเหตุจูงใจสำคัญที่จะทำให้เกิดการละ เลิก การเสพ - สูบ จากงานวิจัยหลายชิ้นได้ชี้ว่าการใช้กิจกรรมทางศาสนาเข้ามาช่วยเป็นช่องทางสำคัญที่ตรงหรือเข้ากับบุคลิกของคนไทยพุทธ คือการ “ตั้งสัจจะ” การตั้งสัตย์ปฏิญาณตนในโอกาสสำคัญ เช่น งดเหล้าเข้าพรรษา หรืองดเหล้า-บุหรี่ ถวายเป็นพระราชกุศล ฯลฯ บุคคลเหล่านี้มีวิธีการกำหนดเป้าหมายและให้รางวัลแก่ตนเองอย่างเข้มข้นจนนำไปสู่การปฏิบัติได้ในที่สุด คือต้องบอกอย่างเชื่อมั่นกับตนเอง ปักใจมั่นมีศรัทธาต่อตนเองเหมือนกับปักเสาเข็มให้ได้ก่อน ค่อยวางโครงอาคารบ้านเรือนว่าจะต่อเติมส่วนใดลงไป

เมื่อบุคคลมีศรัทธา มีความเชื่อมั่น มีสัจจะต่อตนเอง ต่อพระรัตนตรัยแล้วย่อมพร้อมจะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่เสพ - สูบ โดยอาจมีวิธีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กล่าวคือ อาจงดเว้นด้วยตนเอง ฝึกข่มด้วยตนเองทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน หรืออาจเข้าร่วมโครงการอื่น ๆ แต่ในทุกโครงการ ทุกกิจกรรมที่นำมาเป็นวิธีล้วนมีแก่นสารที่ “การใช้สติ” เป็นสำคัญ และมีกิจกรรมอื่น ๆ เป็นตัวช่วยประคับประคองให้บรรลุผล

แนวทางการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา

สำหรับแนวทางการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นรูปแบบเบื้องต้นที่จะช่วยให้ภาคีเครือข่าย หรือพลังบวร ได้นำไปใช้ให้เหมาะสมกับประเด็นความเร่งด่วนของบริบทพื้นที่ที่ประสบปัญหา ดังนั้นแนวทางการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาจึงเป็นกระบวนการ

และเทคนิคพื้นฐานที่จะช่วยให้เห็นแนวทางการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาได้ โดยสามารถสรุปแนวทางการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น 3 แนวทางดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1 การดำเนินงานภายใต้โครงการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

สำหรับการดำเนินงานภายใต้โครงการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา หมายถึงการผลักดันให้กิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา สามารถสนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในปัจจุบันได้ การที่มหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติร่วมมือผลักดันให้คณะสงฆ์ในพื้นที่ต่าง ๆ มีโครงการและกิจกรรมที่สามารถยกระดับกระบวนการทำงานของคณะสงฆ์ทั่วประเทศ เป็นโอกาสที่จะสร้างให้กิจกรรมลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ทั้งลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ ป้องกันผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่ ลดปัญหาจากการดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะปัญหาการเสพยาเสพติด ทั้งนี้หากพิจารณาจากโครงการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาที่มหาเถรสมาคมมีมติให้คณะกรรมการประสานการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา (คปพ.) ดำเนินการ จะพบว่าไม่มีโครงการที่การขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์รูปแบบกิจกรรมให้สนองการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน 5 โครงการกล่าวคือ

(1) โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มุ่งเน้นการส่งเสริมให้คณะสงฆ์ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการใช้หลักศีล 5 สร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคม นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์แต่ละพื้นที่ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะศีล 5 ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านสัมมาชีพ ด้านสุขภาวะองค์กรวม และด้านสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมอีกด้วย

(2) โครงการส่งเสริมความร่วมมือเครือข่าย หรือพลังบวร มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายองค์กรทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน บูรณาการความร่วมมือเพื่อให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกับเครือข่าย เช่น การส่งเสริมกิจกรรมพลังบวรในโรงเรียนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งเครือข่ายพัฒนาเยาวชนจิตอาสาเพื่อดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เป็นต้น

(3) โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นโครงการที่เน้นในเรื่องการพัฒนาวัดให้เป็นพื้นที่สปปายะ มีความสวยงาม สะอาด ร่มรื่น เพื่อเป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

(4) โครงการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) เป็นหน่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันชุมชน และเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร

(5) โครงการ พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (อสว./พระศิลาณุปฏิฐาก) เป็นโครงการที่คณะสงฆ์จัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลคณะสงฆ์ และดูแลประชาชนในชุมชนในการดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น เพื่อช่วยผ่อนภาระแก่หน่วยงานด้านสาธารณสุข

แนวทางที่ 2 การดำเนินงานร่วมกับพลังบวร

สำหรับการดำเนินงานร่วมกับส่วนราชการในท้องถิ่น หมายถึงการสร้างโอกาสที่จะบูรณาการกิจกรรมสร้างสุขภาวะในเยาวชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งนี้ปัจจุบันการพัฒนาสุขภาวะให้เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับชุมชนเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐพยายามส่งเสริมให้เกิดขึ้น การเข้าไปมีบทบาทสนับสนุนในมิติของการณรงค์ให้องค์ความรู้ การใช้หลักการทางพระพุทธศาสนาเชื่อมโยงกับการสร้างสติและปัญญา ตลอดจนการใช้สถานที่ทางพระพุทธศาสนา ถือเป็นรูปแบบพื้นฐานที่จะสร้างโอกาสให้เกิดการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีเป้าหมาย เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในประเด็นการลดปัญหาเสพยา

ติดในเยาวชน ในท้องถิ่นร่วมกัน ดังนั้นกระบวนการเริ่มต้นของการดำเนินงานร่วมกับส่วนราชการในท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องของการศึกษาสถานการณ์ แนวทางการทำงาน เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของการลดปัจจัยเสี่ยงตาม แนวพระพุทธศาสนาในท้องถิ่น โดยการกำหนดแนวกิจกรรมและการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมภายในพื้นที่ให้ได้อย่าง มากที่สุด ดังนี้

(1) การดำเนินการร่วมกับสถาบันการศึกษา กล่าวคือ การที่องค์กรทาง พระพุทธศาสนาใช้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา พัฒนากิจกรรมที่ สามารถส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสุขภาวะทางปัญญาให้กับเยาวชนในการป้องกันผู้สูบบุหรี่ใหม่ หรือการอธิบายให้ เห็นถึงโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเสพยาเสพติด ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่พยายามสร้าง ภูมิคุ้มกันทางสุขภาวะให้เกิดขึ้นกับเยาวชนคนรุ่นใหม่

(2) การดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุข คือการที่องค์กรทาง พระพุทธศาสนา พัฒนากิจกรรมจากการตระหนักร่วมกันของหน่วยงานด้านสุขภาพในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น กิจกรรมเชิงตั้งรับจากปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุขในพื้นที่ การดำเนินการจะเน้นการรณรงค์ให้ ความรู้และพยายามพัฒนาต้นแบบของการจัดการพื้นที่ปลอดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ซึ่งหากองค์กรทาง พระพุทธศาสนาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง จะสามารถยกระดับการเรียนรู้ให้กับชุมชน ตลอดจนเป็นการสร้าง และต่อยอดพื้นที่ปลอดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพได้มากยิ่งขึ้น

(3) การดำเนินร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือการที่องค์กรทาง พระพุทธศาสนาร่วมมือกับฝ่ายปกครองทั้งองค์กรบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อพัฒนาให้การลด ปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพครอบคลุมมิติทั้งการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การสร้างกระบวนการทางสังคม รวมทั้งการรณรงค์ร่วมกัน เพื่อลดปัญหาปัจจัยการสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์และการเสพยาเสพติด ซึ่งเป็น ต้นทางปัญหาของเยาวชนภายในชุมชนที่จะรุนแรงขึ้นในอนาคต ดังนั้นพื้นที่ที่สามารถบูรณาการการทำงานกัน ได้อย่างเป็นระบบ ตามกรอบคิดพลังบวร “บ้าน วัด และโรงเรียน” จะเป็นพื้นที่ที่สามารถจัดการปัญหาปัจจัย เสี่ยงทางสุขภาพได้อย่างยั่งยืน

แนวทางที่ 3 การสร้างเครือข่ายการทำงานที่ยั่งยืน

สำหรับการสร้างเครือข่ายการทำงานที่ยั่งยืนถือเป็นแนวทางการทำงานที่สำคัญ ที่ทางโครงการเสริมสร้างสุขภาวะและเครือข่ายทางสังคมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ ได้ส่งเสริมให้ เครือข่ายในพื้นที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ ทั้งนี้การพัฒนาให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่ยั่งยืนในการลด ปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพถือเป็นประเด็นท้าทายอย่างยิ่ง เพราะกระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยทั้งความรู้ การรณรงค์ทางสังคมและวัฒนธรรมตลอดจนอำนาจอย่างเป็นทางการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องพยายาม บูรณาการกิจกรรมการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ พิจารณาแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ตลอดจนผลักดันให้คณะสงฆ์เห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเชิงรุกที่ สามารถยกระดับการแก้ปัญหาเยาวชนในชุมชนได้

การดำเนินกิจกรรมการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ ถือเป็นการทำงานที่ คณะสงฆ์ สามารถยกระดับภารกิจของคณะสงฆ์ให้ดียิ่งขึ้น เพราะการส่งเสริมให้เกิดสุขภาวะองค์กรร่วมระดับ ชุมชนครอบคลุมภารกิจงานทั้งด้านการเผยแผ่ และการสาธารณสุขสงเคราะห์ที่คณะสงฆ์ต้องปฏิบัติอยู่แล้ว การสามารถระดมเครือข่ายความร่วมมือ พัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม ตลอดจน

จัดกิจกรรมรณรงค์สื่อสารสาธารณะให้เห็นถึงบทบาทการทำงานพัฒนาของคณะสงฆ์อย่างชัดเจนมากขึ้น จะสร้างให้เกิดประโยชน์ต่อคณะสงฆ์หลายประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่งคือการสร้างแรงบันดาลใจ กล่าวคือ การดำเนินงานพัฒนาที่พระเถระ หรือพระนักพัฒนาได้ผลักดันให้เกิดขึ้น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อสังคมให้กับพระสงฆ์รุ่นใหม่และประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ถือเป็นบทบาทที่สำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างองค์กรทางพระพุทธศาสนากับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การพัฒนาจากบนสู่ล่างที่ไม่ตรงจุด ความต้องการของผู้คนและสังคมท้องถิ่น จึงเกิดความปรารถนาให้ชาวบ้านมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสงบสุข ดังนั้นในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาเยาวชน หรือการที่ชุมชนเกิดปัญหาในเรื่องต่าง ๆ หรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมในสังคม หรือประสบปัญหาทั้งทางสุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมในอนาคต คณะสงฆ์จะถือเป็นองค์กรสาธารณะรูปแบบหนึ่งที่เข้าไปมีส่วนร่วมผลักดันการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ประการที่สองคือบทบาทการทำงานพัฒนาของพระสงฆ์ กล่าวคือ การแสดงบทบาทให้เห็นว่าพระสงฆ์และองค์กรทางพระพุทธศาสนา สามารถใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปสู่การพัฒนาบุคคล ชุมชน และสังคมอย่างกว้างขวาง จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คนมีความเป็นปัจเจกและพึ่งพาเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ผลที่เกิดขึ้นคือองค์กรทางพระพุทธศาสนา กำลังสูญเสียบทบาทและความสำคัญด้านการพัฒนา ตลอดจนทำให้การศึกษาต่อการพัฒนาวิถีชีวิตและจิตใจลดลงเป็นอย่างมาก ดังนั้นกระบวนการปฏิบัติการที่เน้นการสร้างเครือข่ายการทำงาน หรือพลังบวร เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงเป็นโอกาสสำคัญที่คณะสงฆ์จะสามารถพัฒนากิจกรรมและร่วมมือกับเครือข่ายในพื้นที่ ทำกิจกรรมตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมบทบาทการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

ประการที่สามเป็นบทบาทการทำงานเชิงเครือข่าย กล่าวคือ การที่คณะสงฆ์ได้ใช้องค์ความรู้ด้านการพัฒนาสู่ภาวะเชิงพุทธบูรณาการมาส่งเสริมการทำงานของตนเอง ส่งผลให้ที่ผ่านมาเครือข่ายองค์กรทางพระพุทธศาสนา มีการจัดระบบองค์กรที่สนับสนุน ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจปัญหาการทำงาน และสามารถปรับปรุงแก้ไขให้เท่าทันต่อสถานการณ์ จนทำให้โครงการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในปัจจุบันส่วนหนึ่งสามารถปรับตัวให้เป็นที่พึ่งให้กับสังคมหรือชุมชนท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น

แนวทางการลดปัญหายาเสพติดในเยาวชนโดยใช้หลักพลังบวร

ปัญหาเสพติดในเยาวชนเริ่มต้นขึ้นจากชุมชนเล็ก ๆ แล้วแผ่ขยายทั่วประเทศ จึงควรเริ่มแนวทางการลดปัญหาเสพติดในเยาวชนในชุมชนก่อน โดยมีผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อำนวยการโรงเรียน ร่วมกันเป็นคณะกรรมการในการจัดการปัญหาเสพติดในชุมชน ด้วยการเรียกประชุมทุกสัปดาห์ โดยใช้วัดเป็นสถานที่จัดประชุม เพื่อหาสาเหตุการติดยาเสพติดในชุมชน พร้อมพูดคุยแลกเปลี่ยนหาทางออกของปัญหาเสพติด เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดในชุมชน การส่งเสริมการป้องกัน การสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้น โดยพลังบวรในชุมชนจะมีส่วนดำเนินการดังนี้

1. ผู้นำชุมชน อาทิเช่น พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักปราชญ์ ร่วมกันคิดแนวทางการลดปัญหาเสพติดในชุมชนเพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการยาเสพติด ส่วนพระสงฆ์หรือผู้นำศาสนาจะเป็นบุคคลที่จะมาขัดเกลาจิตใจของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ไม่ให้กลับไปเสพยา รวบรวมประชาชนให้ความร่วมมือในการสอดส่อง เป็นหูเป็นตาให้กับชุมชน ในการสร้างความสงบเรียบร้อยต่อไป โดยการดำเนินการจะมี

รายละเอียด เช่น “ผู้นำชุมชนจะเรียกประชุมเพื่อสอดส่องว่ามีครอบครัวไหนมีลูกหลานยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แล้วให้มีการนำผู้ติดยาเข้ารับบำบัด”

2. สมาชิกในชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นการทำงานร่วมกันที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมที่ต้องการจะบรรลุถึงเป้าหมาย รับรู้ถึงปัญหาและความต้องการไปพร้อมกัน

3. การจัดหาสถานที่บำบัดในชุมชน อาจใช้วัดหรือสถานที่ราชการจัดทำเป็นสถานที่บำบัด เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้วยการรับเยาวชนที่ติดยาเสพติด มาจัดกิจกรรมที่ช่วยลดการเสพยา ขณะเดียวกันก็พัฒนาสภาพแวดล้อม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการให้เยาวชนที่มาบำบัดในศูนย์บำบัดกลับไปใช้ชีวิตได้ตามปกติ เช่นการจัดปัญหาการซื้อขายยาเสพติด การปราบปรามการค้ายาเสพติดในชุมชน ถ้าชุมชนสามารถร่วมมือกันไม่ให้มีการค้ายาเสพติด ผู้เสพใหม่ก็จะเกิดขึ้นน้อยลง ถ้าสถานที่บำบัดจัดขึ้นที่วัด ก็จะถือเป็น “ศาสนาบำบัด” ก็จะมีการจัดกิจกรรมในวัด อาทิเช่น สวดมนต์ เพื่อให้จิตใจสงบผ่อนคลายเกิดสารสุขชิโรโทนิน ลดความเครียด นิ่งสมาธิ สันทนาธรรม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพด้วย 3 ส (สวดมนต์ สมาธิ สันทนาธรรม) 3 อ (อาหาร ออกกำลังกาย อารมณ์ดีด้วยศีลธรรม) รวมทั้งการจัดให้มีกิจกรรมจิตอาสา เช่น พัฒนาวัด พัฒนาชุมชน หารายได้เข้าชุมชน ซึ่งถ้าเยาวชนมีจิตใจที่ต้องการจะทำประโยชน์ให้ชุมชน ก็จะเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย

4. ในส่วนของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ก็จะมีส่วนช่วยเหลือในด้านงบประมาณสนับสนุน มีเจ้าหน้าที่อนามัยดูแลด้านสุขภาพเยาวชน การสนับสนุนเรื่องยาในการบำบัดผู้ติดยาจากสาธารณสุขชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ หรือการใช้หลักพลังบวร จะช่วยลดปัญหาการเสพยาของเยาวชนลงได้ แต่หากชุมชนอ่อนแอไม่ร่วมมือกัน ปัญหายาเสพติดก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น การสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชนจึงมีความสำคัญมาก เพราะการแก้ปัญหาโดยรัฐฝ่ายเดียว ไม่สามารถจัดปัญหายาเสพติดให้ลดลงหรือหมดสิ้นลงได้

5. การเปลี่ยนสมองให้เป็นอัจฉริยะด้วยพลังสมาธิ แพทย์แผนปัจจุบันยอมรับว่า จิตใจและร่างกายมีความสัมพันธ์กันจริง และสมาธิมีผลต่อการรักษาโรค คือ ช่วยรักษาโรคได้ เพราะสมาธิทำให้จิตใจและร่างกายผ่อนคลายจนระบบต่าง ๆ ในร่างกายจะทำงานช้าลง เมื่อร่างกายผ่อนคลายไม่เครียด อัตราการป่วยก็จะต่ำ เพราะความเครียดของร่างกายและจิตใจ การทำสมาธิที่ทำให้เกิดความผ่อนคลาย จะมีผลเทียบเท่ากับยาที่ทำให้ผู้เสพยามีอาการดีขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติสมาธิทำให้ร่างกายหลั่งสารที่ชื่อว่า เบต้า เอนดอร์ฟิน ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายฝิ่นออกมา สารตัวนี้จะช่วยสร้างระบบภูมิคุ้มกัน และยังช่วยปรับสภาพร่างกาย ช่วยลดความเครียด นอกจากนี้ การปฏิบัติสมาธิ มีผลทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สึกสดชื่น อิ่มเอิบ สบาย และมีความสุขเพราะคลื่นสมอง (Brainwaves) จะถูกปรับให้เข้าสู่สภาวะสมดุลและผ่อนคลาย ดังนั้นการปฏิบัติสมาธิจะช่วยให้เยาวชนที่มีปัญหาชีวิต ได้มีแนวทางการแก้ไขความเครียดของตนเองได้

6. แนวทางการบำบัดความเครียดแนวพุทธจิตวิทยาด้วยการ “หัวเราะ” ซึ่งจะทำให้ร่างกายหลั่งสารโดพามีนที่ช่วยในการเรียนรู้และความทรงจำ ซึ่งเป็นฮอร์โมนที่ส่งผลดีต่อระบบประสาทของเรา ช่วยลดความเครียด ทำให้ฮอร์โมนคอร์ติซอลกลับมาอยู่ในระดับที่สมดุล ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันและร่างกายของเราแข็งแรงขึ้น ผลจากการที่เยาวชนไม่เครียดจะทำให้ร่างกายได้พักผ่อนเพียงพอ นอนหลับสนิท จิตใจสงบ รู้สึกสดชื่น การหัวเราะยังทำให้ออกซิเจนเข้าไปเลี้ยงร่างกายได้เพียงพอ ทำให้การไหลเวียนของเลือดดี หากเยาวชนประสบปัญหาในชีวิต หรือพบกับสถานการณ์ที่เลวร้ายเขาจะมีพลังในตัวเอง มีทัศนคติในการมองโลกในแง่บวก และสามารถหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ (QUICK WIN INITIATIVE)

เพื่อให้การขับเคลื่อนพลังบวรมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และสามารถช่วยลดปัญหาการเสพยาเสพติดในเยาวชนลงได้ หน่วยงานที่ขับเคลื่อนควรมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ให้คนในชุมชนมองเห็นปัญหาการลดปัญหาการเสพยาเสพติดในเยาวชนร่วมกัน (เปิดหู เปิดตา เปิดใจ) และร่วมคิด (เปิดความคิด) ร่วมทำ (ลงมือปฏิบัติ) พร้อมทั้งจะหาทางออกของปัญหาร่วมกันและสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน โดยอาจจัดทำในลักษณะของแผนผังทางความคิด (Mind map) โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ผู้นำชุมชนหมู่บ้าน ผู้นำตามธรรมชาติ โดยมีหน่วยงานราชการเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานซึ่งอาจมองในแง่หลักของสัญญาประชาคม (Social Contract) ของคนในชุมชนหมู่บ้าน

2. การจัดทำแผนปฏิบัติการที่ลงรายละเอียดโครงการ กิจกรรม งบประมาณ และพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับชุมชนเป้าหมายที่ประสบปัญหาเยาวชนเสพยาเสพติดเป็นจำนวนมาก โดยมีหน่วยงานราชการร่วมกับ นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จิตอาสาได้วางแผนการทำงานร่วมกับคนในชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นวางแผน การปฏิบัติ จนถึงการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมที่เกิดขึ้น ว่ามีส่วนช่วยลดปัญหาลงได้จริงหรือไม่

3. การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนต้นแบบ ที่สามารถดำเนินการลดปัญหาการเสพยาเสพติดในเยาวชนลงได้ โดยหน่วยงานส่วนกลางและจังหวัด นำผู้นำชุมชน ครู ผู้นำศาสนา นักเรียน มาศึกษาชุมชนต้นแบบที่เป็นตัวอย่างของการขับเคลื่อนพลัง “บวร” ที่ประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของชุมชน เพื่อขยายแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และพัฒนาต่อยอดชุมชนเข้มแข็ง

4. การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐร่วมกับสภาองค์กรชุมชนและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ที่มีชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายภาคประชาชน โดยให้ความสำคัญกับความเข้มแข็งของชุมชนเป้าหมายที่มีการจัดการตนเองในทุกมิติ

แนวทางการขับเคลื่อนพลังบวรจังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิจิตรมีการประสานเครือข่ายจากทุกภาคส่วนมาเข้าร่วมกันขับเคลื่อนพลังบวรร่วมพัฒนาพิจิตรเพื่อสร้าง “พลังบวร สร้างสังคม 3 วยไม่ทอดทิ้งกัน” โดยจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการประกาศธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์พิจิตรให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนโครงการ 6 ด้าน ของคณะสงฆ์ในปี 2566 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2565 ณ วัดดงตะขบ อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เสนอเจ้าคณะจังหวัดพิจิตร และเพื่อแกนนำพลังบวรระดับอำเภอ ขับเคลื่อนแผนงานใหม่ ประจำปีพุทธศักราช 2566 ในอำเภอของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจ เข้าถึง ร่วมพัฒนา ร่วมเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ
2. สร้างเครือข่ายพระนักพัฒนาร่วมเรียนรู้ ร่วมคิดร่วมทำ
3. สานพลังบวร ทำงานบูรณาการแนวราบและแนวตั้ง
4. สื่อสารความดีในเครือข่ายและสังคม

กลุ่มเป้าหมาย

1. เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เครือข่ายพระนักพัฒนา 6 โครงการ 12 อำเภอ และทีมจังหวัดรวม 150 รูป

2. แขนงนำพลังบวรระดับอำเภอ จังหวัด ประกอบด้วย นายอำเภอตะพานหิน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร วัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร สาธารณสุขอำเภอตะพานหิน ประธานชมรมผู้สูงอายุจังหวัดพิจิตร ประชาชนจิตอาสาประจำตำบล รวมประมาณ 100 คน

ผลลัพธ์จากการลดการเสพยาเสพติดในเยาวชน (After)

ปัญหาเสพยาเสพติดในเยาวชนถือเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เพราะเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นประชากรที่จะกำหนดทิศทางในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทยมีการสำรวจพบว่ามียาเสพติดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผู้เข้ารับการบำบัดรักษามากกว่ากลุ่มอายุอื่น หากไม่มีการร่วมมือกันลดปัญหาเรื่องนี้ คาดว่าในอนาคตสังคมไทยจะมีเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ ส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ หากเยาวชนของเราไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เราจะมีสมาชิกในสังคมเป็นคนดี มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต มีความเสียสละต่อส่วนรวม มีระเบียบวินัย สังคมมีความสุข รัฐไม่ต้องสูญเสียงบประมาณในการบำบัดรักษา และปราบปรามการค้าเสพติด ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มุ่งเน้นการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ที่มีทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม

คุณลักษณะเยาวชนที่ดี

1. เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต มีความเสียสละต่อส่วนรวม มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อความชั่ว มีจิตใจเปิดกว้างไม่คับแคบ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
2. เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เชื่อฟังเคารพบิดามารดา ช่วยเหลือบิดามารดาในทุกโอกาสที่ทำได้ ใช้จ่ายประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย
3. เป็นนักเรียนที่ดีเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ กตัญญูรู้คุณ ขยันหมั่นเพียร ประพฤติตนเรียบร้อย ส่งเสริมเพื่อนในทางที่ถูกที่ควร ไม่ชวนให้เพื่อนกระทำความผิด
4. เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน รักษาความสะอาดชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชุมชน
5. เป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติ เคารพกฎหมาย สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย มีสัมมาชีพ

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ

1. ครอบครัวในปัจจุบันส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการเลี้ยงดูลูกหลาน บางครอบครัวดูแลให้ความช่วยเหลือมากเกินไป ทำให้เด็กช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ บางครอบครัวละเลย เนื่องจากมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน ทำให้กลายเป็นเด็กมีปัญหา
2. ประชาชนขาดความเลื่อมศรัทธาในพระสงฆ์ เนื่องจากปัจจุบันมีข่าวด้านลบของพระสงฆ์ออกมาทางสื่อเป็นจำนวนมาก ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจาก คณะสงฆ์ขาดมาตรการในการ คัดกรองผู้ที่จะเข้ามาบวช ขาดบทลงโทษ แก่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย รวมทั้งระบบการปกครองคณะสงฆ์ขาดประสิทธิภาพ
3. โรงเรียนยังไม่ได้จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายการเรียนส่งผลให้เด็กหนีเรียนไปมั่วสุมกับเพื่อน ๆ
4. ราชการที่มาร่วมงานขับเคลื่อนพลังบวรมีหลายหน่วยงาน ซึ่งบางหน่วยงานอาจไม่ให้ความสำคัญให้ในการขับเคลื่อนงาน ก็จะทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

2.3.1 การขับเคลื่อนข้อเสนอในเรื่อง “แนวทางการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการลดปัญหาด้านยาเสพติดในเยาวชนโดยใช้หลักพลังบวร” จำเป็นต้องใช้ทักษะในการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อช่วยลดปัญหาเสพติดในเยาวชน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ มีผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจในวงกว้าง จึงจำเป็นต้องพัฒนาบทบาทผู้นำแบบ Agile Leader คือการเป็นผู้นำที่มีทักษะการทำงานเพื่อเชื่อมต่อกันในทีม หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดขององค์กร เพื่อยกระดับสมรรถนะการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีความชำนาญในการปรับเปลี่ยนความคิดของคนในองค์กร การเป็นผู้นำแบบ Agile ยังหมายถึง ต้องเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือและสร้างกระแส หรือปลุกกระดุมได้ในเวลาเดียวกัน โดยมีแนวทางดังนี้

- 1) ชี้เป้าได้อย่างชัดเจน (Clarity of direction) คือ การประสานการดำเนินงานกับคนในองค์กร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์เดียวกัน เกิดความสอดคล้องและมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
- 2) สร้างความไว้วางใจ (Build Trust and show empathy) และทำให้คนในองค์กรมีความสามัคคีด้วยการสื่อสารด้วยข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นความจริง
- 3) เสริมพลังบวกให้คนในองค์กร (Empower others) ด้วยการมอบความรับผิดชอบในการตัดสินใจให้กับผู้อื่น และพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
- 4) ทำงานร่วมกัน (Work together) เน้นให้คนในองค์กรมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกัน
- 5) พัฒนาการเรียนรู้ (Develop learning Agility) ส่งเสริมให้คนในองค์กรเรียนรู้จากการผิดพลาดของเขาและพัฒนาทักษะด้วยตัวเอง

2.3.2 การดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะต้องมีการบริหารงานแบบมืออาชีพ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมขององค์กรและบุคลากร ที่ต้องมีความเข้าใจปัญหาและรับทราบแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกจุด มีการบูรณาการขับเคลื่อนโดยใช้หลักพลังบวร ส่งเสริมให้ภาคประชาชน ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานกับภาครัฐ ซึ่งผู้นำมืออาชีพ จะมีเอกลักษณ์ดังนี้

- 1) เป็นผู้นายุคใหม่ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความมุ่งมั่น สามารถตัดสินใจได้ทุกสถานการณ์ มีอุดมการณ์ที่เข้มแข็ง มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน มีการบริหารเชิงบูรณาการแบบมีทิศทางเบ็ดเสร็จ
- 2) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยสนับสนุนและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานโดยมีการจัดทำกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์การทำงานที่เตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ
- 3) เป็นผู้บริหารแบบมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กรของตนเอง รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 4) เป็นผู้นำด้านการบริหาร สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อให้บรรลุพันธกิจขององค์กร ผู้นำจึงต้องมีทักษะด้านการบริหารแผนงานงบประมาณ ทรัพยากร การสื่อสาร รวมทั้งการกำกับ ดูแล อย่างต่อเนื่อง

2.3.3 ภาวะผู้นำดิจิทัล คือผู้นำที่รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการแข่งขัน สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีลักษณะดังนี้

1) ผู้นำต้องทำความรู้จักกับการเปลี่ยนแปลง (Change) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาจากการแข่งขันที่ไร้พรมแดน โลกกำลังอยู่ในยุคของเทคโนโลยีและข่าวสาร ความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้น เมื่อผู้บริหารเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงแล้วก็จะสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และมีผลกระทบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กร

2) ผู้นำต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง (Change Intervention) หมายถึงแผนปฏิบัติการในการปรับแต่งสิ่งต่าง ๆ ให้แตกต่างจากเดิม โดยอาจจะกระทำอย่างรวดเร็วหรือกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป การบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้นำต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงก่อนแล้วจึงกำหนดเป้าหมายและเลือกวิธีที่จะนำมาใช้ในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องอาศัยการวางแผน การเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์แล้วจึงนำไปปฏิบัติตามแผนที่ต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร โดยผู้นำจะต้องมีการเสริมแรงให้กับความเปลี่ยนแปลง โดยการชี้แจงให้บุคลากรในองค์กรทราบถึงความเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และแสดงความขอบคุณต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีส่วนช่วยให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแล้วจึงทำการประเมินผลต่อไป

3) ผู้นำต้องเป็นตัวแทนความเปลี่ยนแปลง (Change Agent) หมายถึงการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือมีหน้าที่ในการจัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรเพื่อพัฒนา เน้นผลการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมมากกว่าการเน้นไปที่ผลงานของแต่ละคนในองค์กร ให้บุคลากรในองค์กรรับรู้ถึงผลการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่องค์กรเผชิญอยู่ เช่น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค

2.3.4 การขับเคลื่อนพลังบวกโดยใช้หลักการบูรณาการ

การขับเคลื่อนพลังบวก จำเป็นต้องนำหลักการทำงานแบบบูรณาการมาใช้ซึ่งจะช่วยเรื่องการประสานกลมกลืนของแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทั้งในด้านกระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์และการวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์และแผนงานที่ตั้งไว้ การบูรณาการที่มีประสิทธิผลจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายใน ระบบการจัดการผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์ ซึ่งหลักการบูรณาการมีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นการรวมงานที่ใกล้เคียงกันให้เป็นงานเดียวกัน
2. สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน
3. มีการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แก้ปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จ
4. ลดความสูญเสียของเวลา
5. ลดค่าใช้จ่ายในการตรวจติดตาม ตรวจสอบประเมินผล
6. ลดความผิดพลาดในการทำงาน สามารถตัดสินใจและมองปัญหาได้ถูกจุด
7. การบูรณาการช่วยขจัดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน

.....

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

คู่มือการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาจัดทำโดยคณะกรรมการด้านสาธารณสุขสงเคราะห์
ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2562

แผนปฏิบัติการราชการประจำปี (พ.ศ. 2565) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

พระสงฆ์สาธารณสุขสงเคราะห์ จัดทำโดยสำนักงานฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม วัดยานนาวา
เขตสาทร กรุงเทพฯ

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล
ชื่อ - สกุล นางสาวอนันยา เจียมศรีพงษ์
รหัส 65125 กลุ่ม GP5

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปีที่สำเร็จการศึกษา 2526

ประสบการณ์การรับราชการ

ปี 2529	เข้ารับราชการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	
	- กองงานนายกรัฐมนตรี	21 ปี
	- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์แห่งชาติ	1 ปี
	- สำนักงานการเมืองต่างประเทศ	3 ปี
ปี 2554	โอนมารับราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	
	- ผู้อำนวยการกลุ่มธรรม-บาลี กองพุทธศาสนศึกษา	2 ปี
	- นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร	5 ปี
	- ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแพร่	2 ปี 6 เดือน
	- ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก	1 ปี

รางวัลหรือทุนการศึกษา (เฉพาะที่สำคัญ)

- เป็นหัวหน้าคณะโครงการมิตรภาพเยาวชน ไทย - ญี่ปุ่น ณ ประเทศญี่ปุ่น
- อบรม International Management ณ ประเทศนิวซีแลนด์

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร
สำนักงานตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดพิจิตร